

บทคัดย่อ

การศึกษาวិทยานิพนธ์เล่มนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะแสดงให้เห็นการปะทะกันของความหมายและความไม่ต่อเนื่องของความหมายเกี่ยวกับเรื่องเกลือและโพแทช เมื่อการรับรู้เกี่ยวกับวาทกรรมเรื่องนี้ ได้สร้างความเข้าใจและความจริงให้กับมนุษย์ในสังคม สิ่งที่ปรากฏก็คือ วาทกรรมเรื่องเกลือและโพแทช ได้สถาปนาความจริงที่หลากหลาย จากปฏิบัติการทางวาทกรรมของคนกลุ่มต่างๆ ที่เข้ามาใช้พื้นที่ของวาทกรรมร่วมกัน

สิ่งเหล่านี้ได้ปรากฏอย่างชัดเจน ในบทที่3 ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ที่ชี้ให้เห็นว่า การอธิบายเรื่องเกลือและโพแทช มีความหลากหลาย ภายใต้การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับเกลือและโพแทช ทั้งในแง่ของการพัฒนา เรื่องผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เรื่องสิ่งแวดล้อม หรือเรื่องทางวัฒนธรรม สิ่งที่ปรากฏก็คือ ความรู้เหล่านี้ไม่ได้มีอันเดียวแต่มีความหลากหลาย เพราะแต่ละฝ่ายต่างพยายามสร้างให้วาทกรรมของตัวเองมีความชอบธรรมและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง ผ่านการต่อรองการปะทะ ประสานกันบนเวทีสัมมนาเกี่ยวกับประเด็นปัญหาเรื่องเกลือและโพแทช ที่สร้างให้เรื่องเกลือและโพแทช ถูกกล่าวถึงในพื้นที่ทางสังคม

นอกจากนี้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ ได้สืบค้นร่องรอยของความรู้ และความจริงเกี่ยวกับเกี่ยวกับเรื่องเกลือและโพแทช โดยสืบค้นให้เห็นการปะทะกันของวาทกรรมในระนาบของความสัมพันธ์ของอำนาจและความรู้ จากเนื้อหาความจริงเกี่ยวกับเรื่องเกลือ ที่วาทกรรมต่างๆ ก่อตัวขึ้นมา และแย่งชิงพื้นที่ของความหมายและความจริงเกี่ยวกับเรื่องเกลือและโพแทช เช่น เรื่องของโครงการเหมืองแร่โพแทชอุดรธานี กับเกลือแบบพื้นบ้าน และเกลืออุตสาหกรรมท้องถิ่น หรือ ความรู้ทางวิศวกรรมเหมืองแร่ กับตำนานพื้นบ้าน ผาแดงนางไอ่ ที่ปะทะต่อรองกันอยู่ในพื้นที่ และพยายามสร้างการยอมรับกับคนกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างอำนาจ ความชอบธรรมในการจัดการทรัพยากรแร่ธาตุ

วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ แม้ว่าจะไม่มีทางออกต่อปัญหาเรื่องนี้ แต่สาระสำคัญที่บอกให้เห็นก็คือ การจัดการองค์ความรู้เกี่ยวกับเกลือและโพแทช สามารถอธิบายผ่านการทำความเข้าใจวาทกรรมที่เป็นเรื่องของการให้ความหมาย การสร้างความจริง และความรู้ ได้มากกว่าเรื่องของเกลือที่เป็นวัตถุที่แท้จริง เพราะเกลือไม่ใช่เพียงแค่วัตถุของการบริโภค แต่เกลือได้กลายมาเป็นประเด็นปัญหาของการศึกษาและการกล่าวถึง โดยคนกลุ่มต่างๆ เพื่อสร้างอำนาจ ความรู้และความจริงเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติใต้พื้นดินอีสาน

This thesis demonstrates the encountering of various discourses on salt and potash. It traces the emergences of these discourses back to their genealogical backgrounds embodied in governments, public policies, laws and regulations, business enterprises, local scholars, and villagers. Although the thesis does not present the solution to the problem of salt and potash management, its main concern is all about the confrontation of those discourses. This is because the latter establish the truth of salt and potash in a social recognition.